

УДК: 101.1

Сергій КУРБАТОВ

ФІЛОСОФСЬКЕ ЖИТТЯ СЛОВАЧЧИНИ: ВІД НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ ДО АНАЛІТИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ

**(Нотатки з П'ятого словацького
філософського конгресу, Братислава,
21 – 23 жовтня 2015 року)**

Даний матеріал присвячений авторським враженням від П'ятого словацького філософського конгресу, який відбувся в місті Братислава 21-23 жовтня 2015 року. Висвітлюється тематика пленарного та секційних засідань Конгресу, яка була присвячена широкому колу питань сучасного філософського життя. Відзначається високий організаційний рівень проведення Конгресу, який, завдяки діяльності Словацької філософської асоціації, став головною подією в філософському житті цієї країни.

Ключові слова: Словаччина, філософський конгрес, філософська асоціація, метафілософія, теоретична та практична філософія, аналітична філософія.

П'ятий словацький філософський конгрес відбувся 21-23 жовтня 2015 року в столиці Словаччини місті Братиславі. Це вже традиційний захід Словацької філософської асоціації та Інституту філософії Словацької академії наук, який, починаючи з 1995 року, регулярно проводиться в цій країні раз на п'ять років. Назва Конгресу «(Мета)філософія Прах», якоюсь мірою, відображала властивий сучасній гуманітарній культурі (і філософії, як її концентрованій маніфестації) пошук «місця під сонцем» в умовах інноваційного, глобального та комерціалізованого сучасного світу. Метою Конгресу було допомогти філософам обговорити в професійному колі проблеми взаємодії теоретичної та практичної філософії з відповідними сенсами, методами та обмеженнями, а також активізувати діалог стосовно пошуку нових рішень у сфері взаємодії науки, наукового знання, університетської освіти та ідентифікації їх місця в житті сучасної людини. При цьому організатори не намагалися усамітнюватися виключно в філософському просторі осмислення цих проблем, а, навпаки, вітали інтердисциплінарні та трансдисциплінарні підходи до їх вирішення. Показовим є те, що офіційними мовами Конгресу були словацька, польська, чеська та англійська, тобто під час його роботи функціонувало справжнє східноєвропейське мультикультурне мовне середовище.

Не дивлячись на артикуляцію сучасних проблем, своєрідною «родзинкою» Конгресу стала 200-річниця з дня народження відомого словацького поета та одного з провідних ідеологів національного відродження, автора словацького мовного стандарту Людовита Штура (1815-1856). До речі, рефлексії творчої спадщини Людовита Штура присвячена робота видатного українського філософа Дмитра Чижевського «Філософія життя у Людовита Штура». Численні цитати з творів цього засновника модерного словацького слова стали рефреном філософських шукань словацьких колег стосовно співвідношення національного та інтернаціонального в умовах глобалізації та осмислення ролі минулого в сучасному житті східноєвропейських країн.

Роботу П'ятого словацького філософського конгресу відкрили директор Інституту філософії Словацької академії наук, професор Тібор Пічлер та голова Словацької філософської асоціації доктор Андреа Яворська.

Під час пленарного засідання ми прослухали виступи професора Мартіна Куца (Університет Відня, Австрія) «Скептицизм та релятивізм», професора Володимира Варави (Воронезький державний університет, Росія) «Особливості російської філософської мови як мови мета-літературного дискурсу» та словацьких колег – представників філософського факультету Університету імені Яна Амоса Коменського в Братиславі, професора Мирослава Марсели «Два види філософського мислення» та професора Еміля Вішньовскі «Річард Рорті як дзеркало філософії», а також професора Маріана Зухара, який представляв Інститут філософії Словацької академії наук та виступив з доповіддю «Концептуальний простір філософії». Також під час пленарного засідання ми разом з професором Іриною Степаненко презентували журнал «Філософія освіти / Philosophy of Education» та закликали колег до співпраці, а також відповіли на численні питання. Відчувалося, що перспективи нашої подальшої співпраці є цілком реальними.

Подальша робота Конгресу пройшла в тематичних секціях «Філософія та практика», «Метафілософські рефлексії», «Аналітична (мета) філософія», «Філософія та актуальні проблеми соціальної практики», «Філософія слов'янських країн». Значний інтерес словацьких, чеських та польських колег викликала англomовна доповідь професора Ірини Степаненко (Інститут вищої освіти НАПН України) «Інтернаціоналізація університетської освіти: між Скіллою ринку та Харібдою утопічних гуманістичних орієнтацій: потреба у філософській навігації», а я мав можливість презентувати своє бачення трансформацій сучасного академічного життя у доповіді «Темпоральні та просторові виміри розуміння місії сучасного університету».

Підбиваючи підсумки, треба сказати, що можна по-доброму позаздрити словацьким колегам, філософське життя яких завдяки існуванню Словацької філософської асоціації та її регулярним Конгресам виглядає достатньо інституціоналізованим. Чи не варто нашим філософам подумати про створення єдиної Української філософської асоціації та проведення відповідних заходів? Успішний та багаторічний досвід роботи Соціологічної асоціації України свідчить, що подібна постановка питання у вітчизняному академічному контексті має сенс та перспективи. Слід відзначити також високий рівень організації цього заходу та здатність залучити солідних спонсорів, серед яких був і готель «Holiday Inn», в якому проводився захід та проживали його учасники. Ну і, звичайно, треба відмітити титанічну роботу координатора Конгресу, доктора Ондreja Мархевски, гостинність, доброзичливість та харизму якого ми постійно відчували.

Сергей Курбатов. Философская жизнь Словакии: от национальной идеи к аналитической традиции (Заметки с Пятого словацкого философского конгресса, Братислава, 21-23 октября 2015 года)

В данном материале автор делится впечатлениями от участия в Пятом словацком философском конгрессе, который прошёл в Братиславе 21-23 октября 2015 года. Освещается тематика пленарного и секционных заседаний Конгресса, которая отражала широкий круг вопросов современной философской жизни. Отмечается высокий организационный уровень проведения Конгресса, который, благодаря деятельности Словацкой философской ассоциации, стал главным событием в философской жизни этой страны.

Ключевые слова: Словакия, философский конгресс, философская ассоциация, метафилософия, теоретическая и практическая философия, аналитическая философия.

Sergiy Kurbatov. Philosophical Life of Slovakia: from National Idea to Analytical Tradition (Notes from the 5th Slovak Philosophical Congress, Bratislava, October, 21-23, 2015)

This material is devoted to the authors' reflections from the participation in the 5th Slovak Philosophical Congress, which was organized in Bratislava on October, 21-23, 2015. The wide thematic spectrum of the plenary and other sections of the Congress covered a wide range of questions from contemporary philosophical life. It is important to mention the high level of organization of the Congress, which, thanks to the activities of Slovak Philosophical Association, became one of the key events in academic life of this country.

Key words: Slovakia, philosophical congress, philosophical association, metaphilosophy, theoretical and practical philosophy, analytical philosophy.

Сергій Курбатов, доктор філософських наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу лідерства та інституційного розвитку Інституту вищої освіти НАПН України та афілійований науковий співробітник Центру російських та євразійських досліджень Університету Уппсали, Швеція.

E-mail: sergiy.kurbatov@gmail.com

Sergiy Kurbatov, PhD, Head of Department of Leadership and Institutional Development, Institute of Higher Education, National Academy of Educational Sciences of Ukraine and Affiliated Researcher at Centre for Russian and Eurasian Studies, University of Uppsala, Sweden.

E-mail: sergiy.kurbatov@gmail.com